

УДК 655.3.06

МЕТОДИКА СТВОРЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ІНФОРМАЦІЙНОГО ДИЗАЙНУ

© Л. Д. Тютчева, С. О. Ліхачьов, М. А. Буртной,
ХНУРЕ, Харків, Україна

Исследуются структурная интеграция, состоящая в выборе разных видов стилизаций, и методика образотворческой реальности, и предоставляет ли она структурной, не пластичной форме, большей убедительности с точки зрения репрезентации.

We study the structural integration, which consists in choosing different types of stylization and technique imitative reality, whether it provides a structural, not a plastic form more convincing in terms of representation.

Постановка проблеми

Актуальність роботи полягає в тому, що інформаційний дизайн, являючись візуальною комунікацією у вигляді друкованих, електронних видань, повинен відображати характеристики об'єктів і значення комунікації, її функцій (процес комунікації, структура, роль, зворотній зв'язок). Інформаційний дизайн, як художньо-проектна діяльність по створенню гармонічного і ефективного візуально-комунікативного середовища вносить вклад у розвиток соціально-економічної і культурної сфери, сприяючи формуванню візуального ландшафту сучасності, який сьогодні не завжди відповідає умовам композиційної узгодженості.

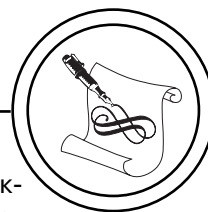
Теоретичні моделі, схеми процесу передачі і сприйняття візуальної інформації сполучені з творчим процесом створення елементів інформаційного дизайну. Друкована, електронна форма візуалізації вимагає швид-

кості, простоти, і певного ступеня уваги (інформативності) від проєктованих елементів. Прагнення до того, щоб кожний практичний результат мав художню цінність, також ставить дизайнера в рамки усвідомленої установки на проєктування тексту-повідомлення [1, 2]. З іншого боку, наочність візуального тексту, дохідливість, універсальність візуальної мови дають можливість художнім засобам (структурній інтеграції) максимально компактно передавати інформацію (образотворча реальність) і прискорювати процес її сприйняття.

Мета роботи

Дослідити, виявити практичні цінності структурної інтеграції (полягає у виборі різних видів стилізацій) і методики образотворча реальність (чи надає вона структурній, не пластичній формі більшої переконливості з погляду репрезентації).

ДИЗАЙН

Структурна інтеграція розглядається за ознакою методичного принципу проектування. Полягає у виборі різних видів стилізацій: декоративізм — первинний вид стилізації (кон'юнктура, раціональна, імітаційна) [3]. Стилізація — навмисна імітація художнього стилю, характерного для якого-небудь автора, жанру, плину, для мистецтва і культури певного соціального середовища — народності, епохи. Стилізація в образотворчому мистецтві — наслідування якому-небудь зі стилів минулого; узагальнене, спрощено-схематичне зображення предметних форм, зведене до певної єдності. Стилізація в дизайні — свідоме вживання дизайнером ознак того або іншого стилю при проектуванні об'єктів інформаційного дизайну.

Структурна інтеграція в створенні елементів інформаційного дизайну являє собою спосіб візуалізації при якому статична геометрична фігура може бути перетворена у форму, наділену виразною життєвою структурою

і навпаки, життєва виразна структура в просту геометричну форму (рис. 1).

Це можливо через відношення між графічними елементами, які володіють своїми особливими характеристиками: форма, положення, колір, розмір, техніка виконання (анімація, звук).

Образотворча реальність це одна з методик, щоб надати структурній, не пластичній формі більшої переконливості з погляду репрезентації (рис. 2). Завдання графіка полягає в перетворенні інформації у візуальні сигнали, які інтерпретуються однозначно. Дизайнер-графік менше всього повинен покладатися на свою інтуїцію, він зобов'язаний знати, що він робить, для кого, як і з якими намірами. Визначимо інформаційний дизайн як «функціональна» або «аналітична» стратегії візуалізації. У цьому зв'язку, елементи можуть бути подані як ієрархічна знакова структура, кожний з рівнів якої ділиться на свої одиниці, об'єднані специфічними для даного рівня зв'язками.

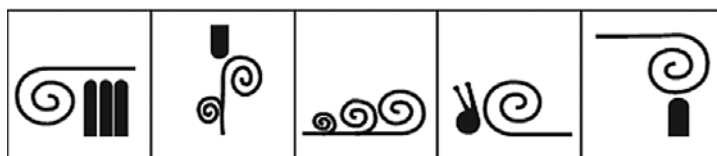

Рис. 1. Життєва виразна структура в простій геометричній формі

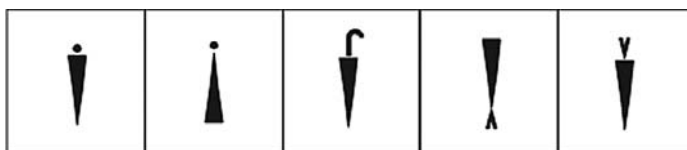
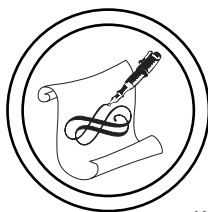

Рис. 2. Відношення між графічними елементами

ДИЗАЙН

Спроможність людини думкою відокремлювати відповідні зорові якості видимого від самого видимого називається зоровою установкою, а виявлений нею зміст — візуальним текстом. Дивитися, значить пасивно фіксувати оком щось. Бачити — це вже процес активного сприйняття, коли зображене співвідноситься і усвідомлюється його зміст, місце, відношення. Бачити зображення, значить прочитати його як текст, виявити той контекст, у якому воно виступає. Людина дивиться, бачить і в міру потреби використовує видиме завжди, але не завжди при цьому застосовує до нього візуальну установку. Вона формується в людині в особливих умовах. Методика припускає ці умови даними і прагне збільшити глибину візуальної установки, робить можливим прагнення до того, щоб кожний практичний результат мав також цінність художню. Усвідомлена установка на проектування тексту-повідомлення, системи і середовища, як візуального тексту та наочність, дохідливість, універсальність візуальної мови дозволяють більш компактно передавати інформацію і прискорити процес її сприйняття.

Уявимо собі найпростіший текст утворений одним елементом, наприклад, каплевидна форма на площині (рис. 3).

Можливі три принципово різних варіантів цього найпростішого тексту. Елемент будучи одиницею першого рівня, являє собою ту мінімальну цілісність, що можна охарактеризувати п'ятьма обов'язковими ознаками: формою, положенням, розміром, кольором і технікою виконання.

Якщо прийняти обраний текст за вихідний, то кожний наступний відрізняється зміною одного з параметрів: положення на листі, розміру або масштабу, кольору, техніки виконання. Вихідний являє собою умовно говорячи деяку форму — у даному випадку крапля. Умовність ознаки перебуває в тому, що по ньому відбувається загальне розмежування елементів один від одного.

Визначимо три рівня тексту серії: 1) рівень елементів, з яких складається кожний окремий текст серії; 2) рівень окремих текстів серії, кожний із яких побудований із елементів першого рівня; 3) рівень серії (як цілого), котрий складається з окремих текстів попереднього рівня [4].

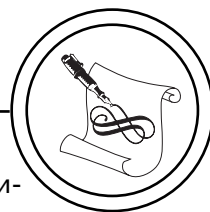
Найголовніше це зрозуміти, що візуальний текст може бути розчленований на елементи.

Ознака «форми» може змінюватися в серії, наприклад, якщо зображення показує різні види елемента або його деталі. Набрані по-різному текстові

Рис. 3. Текст, утворений одним елементом

ДИЗАЙН

блоки шрифтового тексту теж відрізняються по ознаці «форма». Отже, обмежимося ознаками, що характеризують елемент. Якщо елемент повторюється в серії з тим самим набором ознак, назвемо його постійним. Якщо деякі ознаки порівнюваних сегментів відрізняються, то такі елементи назвемо перемінними. Тоді можна говорити про множину варіантів перемінного елемента і про властивість елементів, завдяки яким їх можна об'єднати в дану множину.

Кожний текст другого рівня має відповідну структуру, що організовує елементи першого рівня і теж характеризується вищезгаданими п'ятьма ознаками. Але для елементів вони є елементарними, а стосовно до тексту другого рівня — це складні характеристики. «Форма» і «положення» відповідають поняттю композиція тексту, ознаці «колір» — його колористичне рішення, інші ознаки працюють так само як і в першому рівні. Така структура характеризує окремий текст другого рівня. Крім цього є структура, що визначає умови вибору елементів для створення окремого рівня, відношення між елементами і відноситься до цього рівня в цілому.

Так, можна розрізнити серійні тексти: у яких використовуються ті самі елементи, а розходження текстів забезпечується за рахунок зміни ознак; у яких повторюється композиція елементів, колористичне рішення і т.п., а розходження текстів у серії залежить від вибору еле-

ментів і зміни відношень між ними; у яких присутні обидва типи варіювання.

На третьому рівні серії під-розділяються на два класи. Перший клас — це серія-набори, для яких порядок об'єднання окремих текстів другого рівня довільний, тобто для серії в цілому не істотно розташування складових її текстів по відношенню один до одного. Тексти можна міняти місцями, можна розглядати неповний набір, при цьому серія як ціле зберігається, другий клас — моносерії. Вони можуть являти собою ряд окремих зображень із візуальними текстами. У останньому випадку цілісність серії охоплюється відразу. Моносерія взагалі являє собою єдиний текст, складові якого тільки в даній кількості і порядку утворюють деякий зміст. Перестановка або виняток одного з текстів призводить до втрати змісту.

Функції серій-наборів і моносерій відрізняються в залежності від типу семантичної локалізації. У наборі основна комунікативна функція реалізується текстом другого рівня, а функція третього рівня грає допоміжну роль (посилення, абстрагування і т.п.). У випадку моносерії комунікативну функцію виконує текст у цілому (третій рівень), а тексти другого рівня, самі по собі семантично незавершені, функціонують із метою утворення змісту, тобто знову таки вторинним образом.

Дослідження прийомів структурної інтеграції в створенні елементів інформаційного дизайну, дало можливість урахувати універсальність елементів

ДИЗАЙН

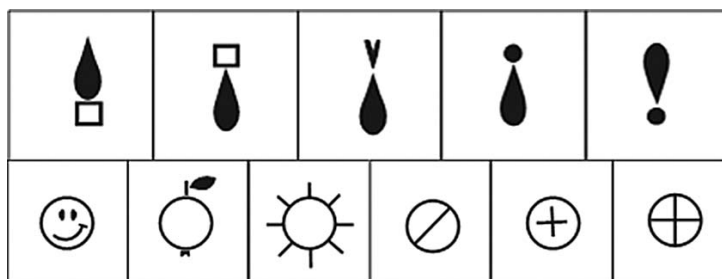

Рис. 4. Приклади статичних і динамічних елементів

дизайну (інформаційного, інтерактивного й сенсорного). Інформаційний дизайн організовує і представляє дані у вигляді цінної, значимої інформації. Інтерактивний дизайн створює змушений досвід. Сенсорний дизайн утягує органи почуттів для здійснення комунікацій (взаємодій). Проектовані елементи повинні бути досить динамічними, щоб підтримати інтерес читача і в одночас бути погодженими настільки, щоб ваш документ мав сувору ідентичність (рис. 4). Зображення сприймається як графічний знак, що синтезує у собі лінії, плями в упорядковане угруповання. Образно-пластична виразність перебуває в прямій залежності від кількості та співвідношення елементів зображувальної мови, які виступають своєрідними операційними одиницями процесу формотворення. Об'єкт проектування друкованого, електронного видань своїм зовнішнім виглядом повною мірою повинен говорити сам за себе.

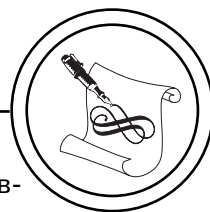
У даному напрямку роботи головними умовами композиційної узгодженості є: обмежена кількість формотворчих елементів; геометрична узгодженість за формою та масою більшості

окремих елементів; спорідненість формотворчих ліній; наявність контрастного за геометричною характеристикою компонента; спосіб організації цілісного угруповання; урівноважене розміщення елементів композиції відносно осі, що проходить через геометричний центр композиційного простору [5].

Висновки

Для встановлення номенклатури формалізованих графічних модулів, що дозволяють виявляти емоційно-естетичні властивості композиції (стилів), необхідно дослідити підходи до структуризації формотворчих елементів та умов. В основу принципів напрямків та графічних прийомів формалізації доцільно покласти інформативність, при посередництві якої виявляється змістовність, конструктивність та наочне відображення у зовнішньому вигляді форм їхньої естетичної сутності. Інформативність матеріальної форми безпосередньо залежить від закритості чи відкритості структури, конструктивних особливостей, ступеню складності, а також умов огляду. Загальна інформативність завжди

ДИЗАЙН

обумовлює присутність двох головних компонентів: семантичного та естетичного. Семантичний рівень характеризується уявленням адекватного відображення внутрішнього змісту у зовнішньому вигляді об'єкта. Естетичний рівень — інформативність другого типу являє собою чуттєво-сприйняте, цілісне, моментальне та образно-асоціативне візуальне повідомлення про предмет, головні аспекти його змісту, втілені у формі. Семан-

тичний та естетичний рівні співіснують у діалектичній єдності.

Розглянута методика дає елементам інформаційного дизайну (більшої переконливості з погляду репрезентації) наочність, дохідливість, універсальність візуальної мови, яка дозволяє більш компактно передавати інформацію і прискорити процес її створення і прийняття; можливість вчасно втрутитися на потрібному етапі і скорегувати роботу дизайнера.

1. Д. Кирсанов. Веб-дизайн: книга Дмитрия Кирсанова / Дмитрий Кирсанов. — СПб : Символ-Плюс, 1999. — 376 с.
2. Вудсон У. Справочник по инженерной психологии для инженеров и художников-конструкторов / У. Вудсон, Д. Коновер ; под ред. В. Ф. Венда. — М. : Мир, 1968. — 520 с.
3. Даніленко В. Я. Дизайн : підруч. / Даніленко В. Я. — Х. : ХДАДМ, 2003. — 320 с.
4. Графическая модель проектирования фирменного стиля учебного заведения : матеріали X наук. конф. молодих наук., докт., асп., маг., ст. [«Молода мистецька наука України»]. — Х. : ХДАДМ, 2007. — Ч. 1. — С. 50—52.
5. Михайленко В. Є. Основи композиції : геометричні аспекти художнього формотворення / В. Є. Михайленко, М. І. Яковлев. — К. : Каравела, 2004. — 304 с.

Рецензент — О. В. Ганоцька,
к.мист., ст. викладач, ХДАДМ

Надійшла до редакції 25.06.10